

ปัญหาในการสื่อสารเรื่อง “ความบาป (SIN)” ข้ามไปสู่โลกทัศน์พุทธ

(ตัดตอนมาจากวิทยานิพนธ์ของ ศจ.ดร.บัณฑูร บุญอิต)

“ความบาป” เป็นคำศัพท์ที่สำคัญของคริสต์ศาสนาที่มีความหมายที่ลึกซึ้ง ถ้าไม่มีความบาป พระเยซูคริสต์ก็ไม่จำเป็นต้องสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน ถ้าไม่มีการสิ้นพระชนม์ขององค์พระเยซูคริสต์บนไม้กางเขนก็จะไม่มีการฟื้นคืนพระชนม์ขององค์พระเยซูคริสต์ ซึ่งผลก็คือจะไม่มีคริสต์ศาสนา คำจำกัดความแบบหนึ่งของคำว่า “ความบาป” ของคริสเตียนคือ “ความคิดหรือการกระทำที่เป็นการละเมิดฝ่าฝืนต่อน้ำพระทัยของพระเจ้าที่ทรงสำแดงไว้แล้ว ดังนั้น สำหรับคริสเตียน ความบาป คือ การกบฏต่อพระเจ้า - การพลาดไปจากเป้าหมายจากมาตรฐานของพระเจ้า เรื่องของการทรงสร้างในพระธรรมปฐมกาลได้แสดงให้เห็นว่า การกบฏต่อพระเจ้า หรือผลของความบาปนั้น ส่งผลต่อความสัมพันธ์ทำให้ความสัมพันธ์นั้นขาดสะบั้นลง ซึ่งความสัมพันธ์ที่ขาดสะบั้นนั้นได้แก่ **ความสัมพันธ์ระหว่าง** พระเจ้า กับ มนุษย์ , มนุษย์ กับ พระเจ้า, มนุษย์ กับ เพื่อนมนุษย์, มนุษย์ กับ สภาพแวดล้อม และมนุษย์ กับ ตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นมนุษย์เอง (ดังที่อาดัมกับอีฟ-ซึ่งเป็นตัวแทนของมนุษย์ชาติแสดงให้เห็น) จะประสบกับความทุกข์ กับความรู้สึกผิด (guilt)

เรื่องของไม้กางเขนและการฟื้นคืนพระชนม์ขององค์พระเยซูคริสต์ คือหัวใจของคริสต์ศาสนา ในทำนองเดียวกัน ปฏิเสธรูปบาท คือ หัวใจของพุทธศาสนา เราจะเห็นได้ว่ามีคำศัพท์คริสต์ที่สำคัญสองคำที่ไม่ปรากฏอยู่ในโลกทัศน์ของพุทธ ได้แก่ คำว่า “พระเจ้า” และ “ความบาป” คำว่า **พระเจ้า** ของคนไทยที่ไม่ใช่คริสเตียนมีความแตกต่างไปจากพระเจ้า ผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงครอบครองของคริสเตียน เช่นเดียวกัน คำว่า **ความบาป** ของพุทธก็แตกต่างไปจากความบาปของคริสต์ศาสนา ดังนั้นการที่เราจะสื่อสารเรื่องข่าวประเสริฐให้เพื่อนชาวพุทธเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่ยากและท้าทายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก **คำศัพท์ที่สำคัญทั้งสองคำนี้จะต้องถูกสื่อสารให้กับพี่น้องชาวพุทธในลักษณะที่เขาจะสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้อง และมีความหมายสำหรับชีวิตของเขา** อาจารย์เปาโลกล่าววว่า เรื่องของไม้กางเขนสำหรับคนต่างชาติเป็นเรื่อง “โง่เขลา” และ “ เป็นที่สะอิด ” สำหรับชาวยิว (1 โครินธ์ 1:23) ในทำนองเดียวกัน สำหรับเพื่อนชาวพุทธโดยส่วนใหญ่เรื่องของไม้กางเขนนั้นเป็นเรื่อง “ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเขา (irrelevant) และเหลวไหลไร้สาระ (nonsense)” (คนพุทธสนใจที่จะหลุดพ้นจากทุกข์)

การที่เราจะสื่อความหมายของคำว่า ความบาปแบบคริสต์ข้ามไปสู่โลกทัศน์พุทธ เราจำเป็นต้องมีความเข้าใจแนวความคิดและโลกทัศน์ของเพื่อนชาวพุทธก่อน พุทธศาสนาไม่มีพระเจ้าที่มีความสัมพันธ์กับมนุษย์แบบคริสต์ พระเจ้าที่มนุษย์จะละเมิดฝ่าฝืนน้ำพระทัยของพระองค์ หรือเป็นกบฏต่อพระองค์ ดังนั้น จึงไม่มีความบาปแบบคริสต์ปรากฏอยู่ในโลกทัศน์แบบพุทธ แต่ถึงกระนั้นในโลกทัศน์พุทธก็มีแนวความคิด ความเข้าใจเรื่อง “ความคิดหรือการกระทำที่เป็นอกุศล - ที่ไม่เกิดจากปัญญา” ซึ่งตรงกันข้ามกับ “ความคิดหรือการกระทำที่เป็นกุศล - ที่เกิดจากปัญญา” เมื่อเราศึกษาโลกทัศน์พุทธเราจะพบว่าคำศัพท์มากมายที่บรรยายสิ่งที่เป็นอกุศล เพราะความคิดหรือการกระทำที่เป็นอกุศลก็จะมีความคิดหรือการกระทำที่เป็นอกุศลควบคู่กันไป ความคิดหรือการกระทำที่เป็นอกุศลได้แก่ ความคิดหรือการกระทำที่ทำให้ผู้ปฏิบัติพลาดไปจากทางที่นำไปสู่พระนิพพาน เป็นความคิดและการกระทำที่ถ้าเกิดขึ้นแล้วจะทำให้หวังจริงปฏิเสธรูปบาทหมุนไปในทิศทางกระบวนการเกิดซึ่งนำไปสู่ความทุกข์ ส่วนสิ่งที่เป็นกุศลจะนำไปสู่พระนิพพาน ซึ่งก็คือหวังจริงปฏิเสธรูปบาทหมุนไปในทิศทางกระบวนการดับนั่นเอง ซึ่งก็คือทางแห่งความดับทุกข์ซึ่งนำไปสู่พระนิพพาน

กฎแห่งกรรมคือ กฎธรรมชาติที่คอยควบคุมการกระทำ (กรรมมาจากภาษาบาลีแปลว่าการกระทำ) การกระทำที่ก่อให้เกิดกรรมดำ หรือ บาป เป็นการกระทำที่ไม่เกิดจากปัญญา เป็นการกระทำที่ผิด หรือ ชั่ว หรืออกุศล ส่วนการกระทำที่ดี คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดกรรมขาว หรือ บุญ หรือ กุศล ซึ่งเป็นกรกระทำที่เกิดจากปัญญา แต่ในทางพุทธศาสนายังไม่จัดว่ากรรมขาวนั้นดีที่สุดใน เพราะกรรมขาวก็ยังทำให้เบญจขันธ์กลุ่มนั้นๆ (มนุษย์คนนั้น) ติดอยู่ในวัฏสงสาร (กรรมดำ หรือ กรรมขาว ไม่ได้นำไปสู่พระนิพพาน แต่กรรมที่ไม่ดำและไม่ขาวต่างหากที่นำไปสู่พระนิพพาน) การกระทำที่ไม่ชำนาญชาญฉลาดขาดไหวพริบ (unskillful) ก็คือการกระทำที่ตรงข้ามกับการกระทำที่เป็นสัมมาทั้งหลายในอริยอัฏฐังคิกมรรค (หรือ มรรคมืองค์ 8 ซึ่งได้แก่ สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) , สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) , สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) , สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) , สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) , สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) , สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และ สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)) ซึ่งก็คือการกระทำที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ศีล, สมาธิ และปัญญา อันจะนำไปสู่พระนิพพานนั่นเอง

ดังนั้น ในโลกทัศน์พุทธจะมีลำดับขั้นของการกระทำอันชาญฉลาดที่จะนำไปสู่พระนิพพาน หรือไม่ชาญฉลาด อันเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุนิพพาน (degree of skilful action) ซึ่งต่างไปจากความบาปทางคริสต์ศาสนาซึ่งไม่มีลำดับขั้น หรือดีกรีของความบาป แต่จะมีการเทียบเคียงให้เห็นเป็นดั่งกับขาว, บาปกับไม่บาปอย่างแจ่มชัด

คำถามที่สำคัญคือ คริสเตียนไทยควรจะใช้คำศัพท์คำใดที่จะสื่อสารเรื่อง “ความบาปของคริสต์ (sin)” ให้เพื่อนชาวพุทธได้มีโอกาสที่จะเข้าใจ? ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามิชชันนารีได้เลือกที่จะใช้ศัพท์คำว่า “บาป” ในการสื่อสารเรื่อง SIN ท่านปยุตโตภิกขุ (พระธรรมปิฎก) ระบุในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ไทย-อังกฤษ อังกฤษ-ไทย หน้า 387 ดังนี้

คำว่า “บาป” ที่แปลว่า “sin” หรือ “sinful” นั้น “misleading” คือ ทำให้เกิดการเข้าใจผิด (กล่าวคือ เป็นการ ใช้คำศัพท์ที่นำไปสู่ความเข้าใจที่ไขว้เขว) ท่านปยุตโตภิกขุ ไม่มีคำจำกัดความของคำว่า “sin” แต่คำว่า “evil” ท่านแปลว่า “บาป”; “wicked” แปลว่า “บาป หรือ ชั่ว”; “Shame” แปลว่า “หิริ หรือ ลัชชา” และ “vices of conduct” แปลว่า “กรรมกิเลส” ส่วนคำว่า “sin” กับคำว่า “guilt” ไม่ปรากฏคำแปลเป็นภาษาไทยใน พจนานุกรมของท่านปยุตโตภิกขุ

เราไม่สามารถดึงคำศัพท์จากภาษาหนึ่ง แล้วคาดหวังว่าคำศัพท์คำนั้นๆ จะสามารถสื่อความหมายในลักษณะ เช่นเดิมและแปลความหมายได้เหมือนเดิมเมื่อนำไปใช้ในอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งอยู่ในอีกบริบทหนึ่ง แท้ที่จริงแล้ว ภาษาแต่ละภาษานั้นถูกพัฒนามาเพื่อจะสื่อสารโลกทัศน์ที่เจ้าของภาษานั้นๆ มีอยู่ จึงไม่น่าประหลาดใจที่ภาษาไทย ที่เราใช้กันอยู่ทุกวันนี้สำแดงถึงโลกทัศน์แบบพุทธ เราจึงเห็นว่ามีศัพท์ภาษาไทยมากมายที่ถูกบัญญัติขึ้นมาเพื่อสื่อสารเรื่อง การกระทำที่ผิด (wrong) ที่ไม่ดี (bad) ที่ชั่ว (evil) แต่ไม่มีคำศัพท์สำหรับ “sin” คริสเตียนไทยยังไม่ตระหนักถึงความยากลำบากถึงความซับซ้อนของการสื่อสารคำว่า “SIN”

“มิชชันนารีพบว่าคนพุทธหลายคนไม่มีความเข้าใจเรื่องความบาป เพราะในพุทธศาสนามีเพียง ความจำเป็นที่จะต้องรักษาศีลเท่านั้น”

คำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่ตระหนักว่า ความบาปแบบคริสต์นั้นมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อที่มีพระเจ้า องค์เที่ยงแท้ ซึ่งผิดแผกไปจากศาสนาพุทธ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังจะต้องตระหนักด้วยว่าชาวพุทธแต่ละคนจะต้องมีความ

รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองซึ่งปรากฏออกมาในรูปแบบของศีลธรรมจรรยาแบบพุทธ ซึ่งนำไปสู่จุดมุ่งหมายสูงสุดของเขาซึ่งก็คือการบรรลุพระนิพพาน

ดังนั้นคริสเตียนไทยจะสื่อเรื่องของ SIN ได้อย่างไร เราควรใช้ศัพท์คำใด ในอดีตที่ผ่านมาเราใช้คำว่า “บาป” ในการสื่อสาร แต่คำว่าบาปนั้นไม่ได้สื่อสารความหมายของความบาปแบบคริสต์ให้เป็นที่เข้าใจของเพื่อนชาวพุทธ คริสเตียนไทยจำเป็นจะต้องตระหนักก่อนว่าคำว่า “บาป” ในความเข้าใจของเพื่อนคนไทย ซึ่งมีโลกทัศน์แบบพุทธมีความหมายอย่างไรในบริบทของพุทธ ความบาป คือ “ผลของ SIN” หรือ “การกระทำอันเนื่องมาจาก SIN” แต่ไม่ใช่ “SIN ในตัวของมันเอง” บาป คือ ผลของการไม่เชื่อฟังพระเจ้า ซึ่งสำแดงออกมาในรูปแบบของความคิดและการกระทำที่ผิด (wrong) ที่ไม่ดี (bad) ที่ชั่ว (evil) ซึ่งชาวพุทธจะเรียกว่า “บาป, อุกุศล, วิบัติ” บาป คือการกระทำที่ขาดศีลธรรม (immoral) และไร้จริยธรรม (unethical) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการหลุดพ้นไปสู่พระนิพพาน

“เราจำเป็นที่จะต้องพยายามแยกแยะในความแตกต่างระหว่าง “การกระทำบาป” (acts of sin) กับ “ความบาป” (sin) ในพระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่จะใช้คำว่า “Hamartema” สำหรับ “การกระทำบาป” (acts of sin) และคำว่า “Hamartia” สำหรับ “ความบาป” (sin) ปัญหาสับสนเกิดขึ้นเพราะเราใช้คำเพียงคำเดียวในการสื่อความหมายแทนที่จะใช้คำสองคำ” (D.T. Niles)

คริสเตียนไทยจำเป็นจะต้องหาคำภาษาไทยที่เหมาะสมในการสื่อความหมายของคำว่า “ความบาปแบบคริสต์” ข้ามสู่โลกทัศน์พุทธ ซึ่งการที่จะประสบผลสำเร็จในการสื่อสารจะต้องอาศัยความร่วมมือกันของผู้ที่มีความรู้ใน ศาสน ศาสตร์คริสต์ และรู้พุทธศาสนาและมีความเชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์

ถ้าหากท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความนี้ และอยากรู้เพิ่มเติมหรืออยากมาร่วมมือกับเราในการคิดหาวิธีที่จะสื่อสารข่าวประเสริฐให้สามารถข้ามไปสู่โลกทัศน์พุทธ กรุณาติดต่อที่คริสตจักรสี่บัสสัมพันธวงศ์ โทร. 02-236-7044, 02-236-4500 E-Mail: sueb.suebchurch@gmail.com